

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2020-03-27

Diarienummer N133-0175/20

Handläggare

Karen Alvstad

Telefon: 031-365 53 33

E-post: karen.alvstad@orgryteharlanda.goteborg.se

Uppföljningsrapport Nödbistånd

Förslag till beslut

Stadsdelsnämnden Örgryte-Härlanda antecknar uppföljningsrapporten till protokollet

Sammanfattning

Den 1 maj 2019 införde stadsdelarna, efter beslut av sektorcheferna för Göteborgs Stads Individ- och familjeomsorg, en ny rutin för handläggning av nödbistånd till boende. Syftet med införandet av rutinen var att stärka den enskildes möjlighet att leva ett självständigt liv genom ett ökat ansvar för att ordna sin egen boendesituation med hjälp till självhjälp genom boendecoaching, underlätta handläggning och dokumentation samt stödja en likvärdig handläggning av nödbistånd i staden. Syftet var även att minska nettokostnaden för nödbistånd till boende och att stödja en enhetlig hantering av kostnaderna för insatsen.

I uppföljningsrapporten beskrivs och analyseras hur långt implementeringen av nödbiståndsrutinen har kommit, om rutinen har uppfyllt sina syften och vilka effekter och konsekvenser rutinen har haft för berörda hushåll, verksamhet och medarbetare samt för ekonomin. Rapporten har ett särskilt fokus på konsekvenser ur ett barnperspektiv.

I uppföljningen framkommer följande:

- Rutinen är fullt ut implementerad i berörda verksamheter sedan november 2019. Följsamheten till rutinen är hög, det som kvarstår är en ökad följsamhet till rutinens veckovisa beslutsperioder.
- Rutinen har i stort uppfyllt sina syften.
- Majoriteten av de risker som lyftes inför implementeringen har inte infriats.
- Det är inte fler hushåll som får avslag på sin ansökan om nödbistånd och lämnas helt utan tak över huvudet av socialtjänsten.
- För hushåll som inte har barn är konsekvenserna av rutinen framförallt positiva. Fler hushåll kommer ut i eget boende. De negativa konsekvenser som framkommer för några grupper av ensamhushåll kompenseras till stor del av de åtgärder som vidtagits i verksamheterna.
- För barnfamiljer har nödbiståndsrutinen medfört både positiva och negativa konsekvenser. Fler barnfamiljer kommer ut i eget boende och genom den täta uppföljning som följer av rutinen kan svårigheter och stödbehov hos familjerna upptäckas tidigare. Rutinen har dock medfört en ökad oro och stress för barnfamiljerna och för de barnfamiljer vars nödbistånd verkställs genom utbetalning av schablonbelopp har risken ökat för att familjen får flytta runt mellan olika tillfälliga boenden och för att det tillfälliga boende som familjen själva ordnar inte ger barnen en skälig levnadsnivå.

- Rutinen har medfört en ökad arbetsbelastning i knappt hälften av de berörda verksamheterna. Arbetsbelastningen har dock inte ökat i den omfattning som man befarade inför införandet av rutinen.
- Personalomsättningen har inte ökat till följd av nödbiståndsrutinen. Det samma gäller socialsekreterarnas utsatthet för hot och våld.
- Rutinen har haft en positiv ekonomisk effekt.

De konsekvenser för barnfamiljer som framkommer i uppföljningen har sammanställts i en förenklad barnkonsekvensanalys. I analysen lyfts ett antal kompensatoriska åtgärder fram som bör övervägas för att minska rutinens negativa konsekvenser ur ett barnperspektiv.

Avslutningsvis lyfts ett antal rekommendationer att beakta i det fortsatta arbetet fram. Dessa är bland annat; att överväga att genomföra de åtgärder som föreslås för att förbättra situationen för barnfamiljerna, att säkra resurser för fortsatt boendecoaching och att fortsätta det gemensamma metodarbete som påbörjats för att ytterligare öka likabehandling och rättssäkerhet. Sektorcheferna för Göteborgs Stads Individ- och familjeomsorg kommer nu att gå igenom de rekommendationer som lyfts fram i rapporten för att se hur dessa kan omhändertas i det fortsatta arbetet.

Då rutinen har införts succesivt från och med maj 2019 och är fullt införd i samtliga stadsdelsförvaltningar från och med november är rekommendationen att stadsdelarna även fortsättningsvis bör följa effekter för stadsdelsnämnderna och konsekvenser för brukarna.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Från år 2011 till 2018 har stadsdelsnämndernas kostnader för socialt boende dubblats från 0,5 till närmare 1 miljard kronor. För nödbistånd (boende utan stöd) redovisades att kostnaderna var 192 miljoner kronor 2018.

Nödbiståndsrutinen syftar till att stadsdelsnämndernas kostnader för nödbistånd till boende ska minska. Av tabellen nedan framgår att stadens kostnader för boende har minskat med 10 procent jämfört med 2018. Införandet av rutinen för nödbistånd bedöms ha bidragit till kostnadsminskningen.

Tabell 1: Nettokostnad socialt boende, totalt för staden, förändring 2015 till 2019

Mått	2015	2016	2017	2018	2019
Nettokostnad boende, mkr	727	819	919	923	835
Förändring %	18	13	12	0	-10

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

En stor del av de hushåll och huvudparten av de barnfamiljer som söker hjälp för sin bostadssituation hos socialtjänsten gör det på grund av att de inte har haft möjlighet att komma in på bostadsmarknaden. Avsaknad av bostad är allvarligast för barn eftersom de inte har samma möjlighet att påverka sin egen situation.

Det arbetssätt som rutinen innebär har i stor utsträckning sin utgångspunkt i den sociala dimensionen. Rutinen för nödbistånd till boende syftar till att stödja hushållets ansvar för att själva ordna sin boendesituation och bidra till att hushållen i större utsträckning än med tidigare arbetssätt kommer ut i eget boende. Rutinen syftar även till att korta placeringstiderna. Boendecoaching erbjuds till alla hushåll som ansöker om nödbistånd till boende. Rutinen har medfört att fler hushåll kommer ut i eget boende och att tiden i tillfälligt boende minskat. Rutinen har dock också, till följd av ökade krav på föräldrarna att söka bostad och veckovisa beslut medfört en ökad risk för stress och oro hos föräldrarna som påverkar barnen.

Samverkan

Information har skett i Lokal samverkansgrupp 200407. Information har skett i Förvaltningsövergripande samverkansgrupp 200408.

Bilagor

1. Rutin nödprovning/nödbistånd boende
2. Uppföljningsrapport Rutin nödbistånd till boende

Ärendet

Stadsdelsförvaltningarna har genomfört en samlad uppföljning av implementeringsprocessen och nödbiståndsrutinens effekter och konsekvenser på hela staden nivå. Ärendet avser en återkoppling av uppföljningsrapporten och dess resultat till berörda nämnder.

Beskrivning av ärendet

Bakgrund

Antalet personer som vänder sig till socialtjänsten för att de saknar boende men i övrigt inte har något behov av bistånd från socialtjänsten har ökat. De får ofta avslag på sin ansökan om bostadsanskaffning men kan beviljas övrigt bistånd i form av boende utan stöd utifrån kommunens yttersta ansvar för att personer som vistas i kommunen inte ska lida akut nöd. Sektorcheferna för Göteborgs Stads Individ- och familjeomsorg uppdrog till områdescheferna inom sektorn att arbeta fram ett förslag på ny rutin för handläggning av nödbistånd till boende. Arbetet ingick i den genomlysning av verksamheten som sektorcheferna genomfört på uppdrag av stadsdelsdirektörerna.

En ny rutin för nödbistånd till boende har arbetats fram gemensamt inom sektorn i staden. Respektive sektorchef inom Individ- och familjeomsorg samt funktionshinder har fattat beslut om att införa rutinen från och med 1 maj 2019. Genom att rutinen beslutats gälla i alla stadsdelsförvaltningar säkerställs en korrekt och likvärdig bedömning och handläggning av nödbistånd till boende. Införandet har skett succesivt och rutinen tillämpas fullt ut från och med november 2019

Rutinen bygger på Göteborgs Stads riktlinje för bistånd till boende, beslutad av kommunstyrelsen 2015-02-04, § 70. I riktlinjen anges de kriterier som ska vara uppfyllda för att boende enligt 4 kap. 1 § SoL ska kunna beviljas:

- Att vara helt bostadslös
- Ha speciella svårigheter att på egen hand skaffa bostad
- Tillhöra en socialt utsatt grupp som behöver särskild hjälp att anskaffa en bostad

I riktlinjen definieras också de socialt utsatta grupperna som i särskilda fall kan ha rätt till bistånd i form av boende med stöd, boendeanskaffning eller stöd i att söka bostad på egen hand. Barnperspektivet beaktas i riktlinjen, där även gruppen stora barnfamiljer nämns.

Under rubriken Akuta situationer och det yttersta ansvaret i riktlinjen anges följande: ”Vid situationer som personen inte har kunnat råda över finns möjlighet att bevilja tak över huvudet under en mycket begränsad tid (så kallat nödbistånd) för att den enskilde ska ges skälig tid att på egen hand finna ett annat boende”.

Utveckling hemlöshet

Göteborgs Stads kartläggning av hemlöshet i april 2019 visade att 3 068 hushåll var hemlösa, vilket innefattade 3 489 vuxna och 1 526 barn. Det är en minskning med 261 hushåll jämfört med 2018. Av kartläggningen framgår bland annat följande:

- Antalet vuxna har minskat med 8 procent och att antalet barn har minskat med 5 procent.

- Andelen ensamhushåll är 76 procent och andelen barnfamiljer uppgår till 21 procent, det vill säga 641 barnfamiljer, vilket är något lägre än 2018.
- Cirka 55 procent av hushållen bor i vanliga lägenheter (långsiktiga boendelösningar), många med möjlighet att överta hyreskontraktet.
- En femtedel av alla hushåll är barnfamiljer. De flesta av föräldrarna är födda utomlands och merparten saknar social problematik.
- Antalet barnfamiljer i akut hemlöshet är på samma nivå som 2018, cirka 250 familjer, men antalet barn har minskat.
- Var tredje hushåll i kartläggningen saknar endast bostad och har inga andra behov av stöd.

Hemlösheten har minskat trots lång tid med befolkningsökning och bostadsbrist. Orsakssambanden för hemlöshetens utveckling är flera och komplexa, det är för tidigt att prata om ett trendbrott. En tänkbar förklaring till minskningen kan vara att staden under flera år har utökat antalet lägenheter till hemlösa hushåll, till exempel har satsningar genomförts för bostadslösa barnfamiljer och målgruppen inom Bostad först. Merparten av dessa hushåll befann sig tidigare i akut hemlöshet. Andra faktorer som kan påverka resultatet är ett ökat bostadsbyggande och ett lägre mottagande av nyanlända.

I december 2019 uppbar totalt 2801 hushåll någon form av boendeinsats via Göteborgs Stads socialtjänst. Av dessa var det 224 hushåll, åtta procent, som uppbar insats i form av nödbistånd. Resterande hushåll uppbar insats i form av boende med stöd/skydd eller kommunalt kontrakt.

Rutin nödbistånd boende

Rutinen utgår från kommunstyrelsens riktlinje för bistånd till boende och omsätter det som står i Kommunstyrelsens riktlinje under *Akuta situationer och det yttersta ansvaret*. Rutinen innebär inte någon förändring av bedömningen av rätten till bistånd till boende men däremot en förändring av hur beslutet om nödbistånd verkställs. Nödbiståndet ska, som huvudregel, verkställas som utbetalning av pengar istället för placering i boende utan stöd. Hushållet får sedan själva ordna tak över huvudet med hjälp av utbetalda pengar. I rutinen ingår vidare alltid ett erbjudande om boendecoaching, det vill säga praktiskt stöd i att söka bostad.

Barnperspektivet har ett särskilt fokus i rutinen. Om en barnfamilj inte bedöms kunna ordna boende på egen hand med utbetalning av pengar (till exempel anknytningsfamiljer och nyanlända, stora barnfamiljer) ska nödbiståndsbeslutet även fortsättningsvis verkställas genom placering i boende. Placeringen sker då i första hand i de nödbiståndsboenden som finns i stadens egen regi inom social resursförvaltning. I dessa boenden ingår boendecoaching.

Den nya rutinen innebär även ett förtydligande av beslutstiden för nödbistånd till boende. Rättspraxis innebär att nödbistånd ska begränsas till kortare perioder (under några dagar till max en vecka) eftersom det på förhand inte går att uttala att akut nöd kommer att föreligga under till exempel en månads tid. Enligt rutinen fattas beslut för maximalt en vecka i taget. En arbetsplan ska upprättas där det tydligt framgår vad den enskilde ska göra för att själv försöka lösa sin boendesituation. Om den enskilde inte löst boende efter en vecka får hen återkomma och ånyo ansöka om bistånd. Det finns dock ingen övre tidsgräns för den sammanlagda perioden. De korta beslutsperioderna innebär en tätare uppföljning genom veckovisa beslut.

Syftet med den nya rutinen var att:

- Stärka den enskildes möjlighet att leva ett självständigt liv. Detta genom ett ökat ansvar för att ordna sin egen boendesituation med hjälp till självhjälp genom boendecoachning.
- Stödja att hushållen i större utsträckning kommer ut i eget boende och därigenom leda till kortare placeringstider.
- Stödja en likvärdig handläggning av nödbistånd i staden.
- Underlätta handläggning och bedömning.
- Minska nettokostnaden för nödbistånd till boende.
- Stödja en enhetlig hantering och kontering av kostnaderna för nödbistånd till boende i staden som möjliggör uppföljning av nettokostnadsutvecklingen.

Boendecoachning

Råd och stöd om hur man söker bostad är en viktig roll för socialtjänsten. I nödbiståndsrutinen ingår därför att alltid erbjuda hushållet boendecoachning. Boendecoachning innebär rådgivning och information om hur man söker bostad samt praktisk hjälp med att till exempel registrera sig på olika bostadsförmedlingar och bostadssajter, utforma brev till hyresvärdar för ansökan om lediga lägenheter och kontakta hyresvärdar för ansökan om lediga lägenheter. Boendecoachningen utgår från att hushållet ska söka bostad brett, både vad gäller geografi och boendetyp.

Boendecoachning erbjuds till alla som ansöker om nödbistånd till boende. Dessa hushåll får stöd i att söka bostad inom Göteborgs Stad men även i kranskommuner och andra kommuner i landet. I vissa fall kan det finnas särskilda skäl som gör att hushållets geografiska sökområde begränsas, till exempel då det finns barn i hushållet som bor växelvis eller har en umgängesförälder som bor i eller nära Göteborg, eller då det finns andra särskilda behov hos barnen.

Om hushållet inte använt sig av det erbjudna stödet och inte heller sökt bostad på egen hand (utifrån sin individuella arbetsplan) kan biståndsrätten komma att omprövas. Bedömer handläggande socialsekreterare att nöd kvarstår har socialtjänsten dock skyldighet att tillse att hushållet har tak över huvudet och ska enligt rättspraxis fortsatt bevilja nödbistånd. Detta gäller även om hushållet inte använt sig av det erbjudna stödet i form av boendecoachning.

Effekter av nödbiståndsrutinen

Av tabellen nedan framgår det totala antalet ansökningar om nödbistånd till boende under perioden maj till och med november 2019. Under perioden har totalt 721 hushåll ansökt om nödbistånd till boende. Av dessa hushåll var 281 (39 procent) barnfamiljer. 257 hushåll som ansökte om nödbistånd till boende fick avslag på sin ansökan. Här saknas statistik för antal barnfamiljer för maj till september men under perioden oktober till december är det 31 barnfamiljer som har fått avslag på sin ansökan om nödbistånd.

Vidare beviljades under perioden 260 hushåll nödbistånd genom utbetalning av schablonbelopp. Av dessa var 63 (24 procent) barnfamiljer. 420 hushåll beviljades nödbistånd genom placering i nödbiståndsboende. Av dessa var 210 (50 procent) barnfamiljer. Majoriteten av de barnfamiljer som beviljats nödbistånd har alltså placerats

i nödbiståndsboende vilket tyder på en följsamhet till rutinens särskilda skäl för barnfamiljer.

Tabell 2: Antal hushåll per beslutstyp ackumulerat för perioden maj tom dec 2019

Mått	Maj tom dec 2019
Hushåll som ansökt om nödbistånd	721)*
varav barnfamiljer	281
Hushåll som fått avslagsbeslut	257
varav barnfamiljer	31
Hushåll med beslut om utbetalning	260
varav barnfamiljer	63
Hushåll med beslut om placering	420
varav barnfamiljer	210

*Totalt antal hushåll som ansökt om nödbistånd under perioden. Ett hushåll kan förekomma under flera beslutstyper, dvs. ett hushåll kan först ha fått utbetalning för att därefter få ett beslut om placering. Därav är summan av hushåll per beslutstyp högre än antal hushåll som ansökt om nödbistånd.

Nedan presenteras en jämförelse av insatsen boende utan stöd maj till och med december 2018 och nödbistånd till boende för samma period 2019.

Tabell 3: Antal dygn och dygn per hushåll förändring maj tom dec 2018 / 2019

Mått	Maj tom dec 2018	Maj tom dec 2019	Förändring %
Totalt antal hushåll	715	675	-6
Totalt antal dygn	74 777	44 008)*	-41
Antal dygn per hushåll	105	65	-38

* Omfattar samtliga dygn för nödbistånd utbetalning, placering i nödbiståndsboende och boende utan stöd. Antal dygn för hushåll som erhållit nödbistånd genom utbetalning har beräknats baserat på schablon

Av tabellen framgår att nödbistånd till boende minskat under perioden. Den minskade volymen har haft en positiv ekonomisk effekt. Förändringen kan delvis förklaras av att införandet av den nya rutinen, tillsammans med ett metodarbete i stadsdelsförvaltningarna för noggsamma biståndsbedömningar och kortare placeringstider, har haft effekt. Förändringen i form av minskade volymer och minskade kostnader bedöms även förklaras av ett minskat antal nyanlända och anknytningsfamiljer som ansöker om bistånd till boende samt att ett flertal barnfamiljer (som tidigare varit placerade i boende utan stöd eller nödbiståndsboende) har fått lägenhet med förstahandskontrakt genom barnfamiljssatsningen.

Antal hushåll med nödbistånd till boende har minskat med 6 procent för perioden maj till och med december jämfört med samma period föregående år. Det samma gäller tiden med insats (placeringstiden) som minskat med 38 procent för samma period vilket indikerar att hushållen i genomsnitt snabbare kommer ut i eget boende än tidigare. Detta oavsett om nödbiståndet verkställdes genom utbetalning av schablonbelopp eller placering i nödbiståndsboende.

Nedan framgår antal hushåll där insatsen nödbistånd särskilda skäl placering avslutats på grund av att hushållet ordnat eget boende.

Tabell 4: Antal hushåll där insatsen nödbistånd/placering avslutats under maj till och med december 2019.

	Antal hushåll
Hushåll som flyttat till eget boende	68
- varav barnfamiljer	40
<u>Flyttat till:</u>	
Andrahand/inneboende i Göteborg	22
Eget boende i Göteborg	30
Eget boende i annan kommun	16

Kravet på hushållen att aktivt vara bostadssökande i kombination med boendecoaching bedöms bidra till att fler hushåll kommer vidare till eget boende. Det bör dock konstateras att majoriteten av de barnfamiljshushåll som fått förstahandskontrakt i Göteborg har fått detta som en effekt av barnfamiljssatsningen.

Konsekvenser av ny rutin nödbistånd till boende

Konsekvenser ur ett brukarperspektiv

Uppföljningen visar sammantaget att det arbetssätt som följer av nödbiståndsrutinen har medfört både positiva och negativa konsekvenser ur ett brukarperspektiv. När det gäller konsekvenser för hushåll utan barn framgår av uppföljningen att konsekvenserna framförallt är positiva. Detta då rutinen medför att fler hushåll kommer ut i eget boende. Uppföljningen visar att hushåll inte lämnas utan tak över huvudet efter avslag på ansökan om nödbistånd och för de grupper av hushåll utan barn som verksamheterna identifierat som särskilt drabbade av rutinen har man vidtagit kompenserande åtgärder i form av till exempel stöd i att boka plats i tillfälligt boende.

Också för barnfamiljerna visar uppföljningen både positiva och negativa konsekvenser av nödbiståndsrutinen. Här tycks dock de negativa konsekvenserna vara fler än för de hushåll som inte har barn, då särskilt för de barnfamiljer vars nödbistånd verkställs genom utbetalning av schablonbelopp.

- Uppsökarverksamheten och sociala jouren uppger att de inte upplever att den nya rutinen medfört negativa konsekvenser för barnfamiljer. Verksamheterna har inte stött på någon barnfamilj som lämnas utan tak över huvudet när de inte kan lösa boende med utbetalt schablonbelopp.
- Nytt arbetssätt som följer av nödbiståndsrutinen leder till att föräldrarna får ett utökat och praktiskt stöd i att söka bostad. Detta, tillsammans med de ökade kraven på eget ansvar och tät uppföljning, medför att föräldrarna mer aktivt söker bostad och att fler barnfamiljer kommer vidare ut i eget boende. Majoriteten av de hushåll som flyttat vidare till eget boende är barnfamiljer. Att fler barnfamiljer hittar egen bostad på kort eller lång sikt gynnar barnen.
- Den täta uppföljning som följer av rutinens nya arbetssätt ger en ökad möjlighet att ge stöd till föräldrarna och att svårigheter och stödbehov i familjen lättare och tidigare kan identifieras. Även detta gynnar barnen.

- Ökade krav på föräldrarna att söka bostad och veckovisa beslut skapar en ökad stress och oro hos föräldrarna som påverkar barnen.
- De barnfamiljer som placeras i nödbiståndsboende får bo kvar i samma boende om familjen beviljas fortsatt nödbistånd efter ny nödprövning. Dessa barnfamiljer behöver inte flytta runt mellan olika boenden. Detta skapar en stabilitet för barnen och är positivt för barnen. Placering i nödbiståndsboende i egen regi uppfyller skälig levnadsnivå ur ett barnperspektiv.
- För de barnfamiljer som får nödbistånd genom utbetalning av schablonbelopp finns ingen möjlighet att följa upp huruvida familjen bor kvar i samma boendelösning hela perioden eller om familjen flyttar runt mellan olika tillfälliga lösningar. För dessa familjer finns det därför en fortsatt risk för att familjen ska behöva flytta runt mellan olika boendelösningar.
- För de barnfamiljer vars nödbistånd verkställs genom utbetalning av schablonbelopp har socialtjänsten inte möjlighet att följa upp kvalitén på det boende som barnfamiljen ordnar på egen hand. Detta innebär att det föreligger en risk för att det tillfälliga boendet som familjen ordnar själva inte ger barnen en skälig levnadsnivå

För att begränsa rutinens negativa konsekvenser för barnen lyfts i uppföljningen ett antal kompensatoriska åtgärder fram som bör övervägas:

Nödbistånd till barnfamiljer verkställs alltid genom placering

Nödbistånd till barnfamiljer verkställs alltid genom placering i nödbiståndboende (jfr Malmö stad), alternativt att tiden med verkställighet genom utbetalning av schablonbelopp till barnfamiljer begränsas till en kortare tidsperiod.

Genom åtgärden säkerställs att familjernas tillfälliga boende ger barnet en skälig levnadsnivå, förutsatt att nödbiståndsboenden i egen regi uppfyller Inspektionen för vård och omsorgs krav på ett adekvat boende för barn. Åtgärden säkerställer även att barnfamiljerna inte behöver flytta runt mellan olika tillfälliga boendalternativ vilket ger en ökad stabilitet och trygghet för barnen.

Åtgärden innebär dock en risk för ökade placeringstider då det nödbistånd som verkställs genom placering enligt vad som framgår av uppföljningen generellt pågår längre än det nödbistånd som verkställs genom utbetalning. Längre placeringstider kan innebära en risk för ökade kostnader. Dygnskostnaden för placering i nödbiståndsboende i egen regi är dock lägre än schablonbeloppet för utbetalning för en barnfamilj vilket i sin tur minskar risken för ökade kostnader.

Förlängd beslutstid för barnfamiljer

Barnfamiljer beviljas nödbistånd för mer än en vecka per beslut, till exempel för en månad i taget (jfr Stockholms stad). Åtgärden innebär ett avsteg från rättspraxis som stipulerar att nödbistånd ska begränsas till kortare perioder, några dagar till max en vecka. Då socialtjänstlagen är en ramlag är detta möjligt ur ett rättligt perspektiv.

Åtgärden bedöms medföra en ökad stabilitet och trygghet för barnfamiljerna genom att den stress och oro som följer av de veckovisa besluten reduceras.

Åtgärden innebär dock en risk för längre placeringstider och därigenom ökade kostnader genom att incitamentet för veckovis uppföljning faller och kravet på föräldrarna att vara aktiva sänks (jfr tidigare placeringar i boende utan stöd).

I varje enskilt fall se över och tillgodose det enskilda barnets behov av kompensatoriska åtgärder.

Det enskilda barnets behov av kompensatoriska åtgärder ses över och tillgodoses. För detta krävs att handläggande socialsekreterare pratar med föräldrarna om barnets behov och hur barnet påverkas av familjens boendesituation. Det kräver även att handläggande socialsekreterare, med vårdnadshavares samtycke, så långt som möjligt talar med barnet om dess behov och upplevelse av situationen.

Kompensatoriska åtgärder kan till exempel vara att ge ekonomiskt bistånd till exempel till busskort eller fritidsaktiviteter. Om familjen har ekonomiskt bistånd kan en åtgärd vara att i vissa fall överväga att beräkna biståndet till en högre nivå än riksnormen, exempelvis till busskort eller fritidsaktiviteter, för att trygga skolgång och underlätta fritidsaktiviteter och sociala relationer (exempel på när det kan vara aktuellt finns i Socialstyrelsens allmänna råd om ekonomiskt bistånd). Utgångspunkten vid bedömning ska vara barnets behov med beaktande av vad som kan anses vara skäligen kostnader.

Åtgärden innebär ökade kostnader för ekonomiskt bistånd.

Barn i familjer med nödbistånd får information och görs delaktiga

Barn i familjer med nödbistånd får information om situationen, vad det är som händer, hur länge det ska vara så här och om vad som händer framåt. På så sätt kan barnets stress och oro för vad som ska hända reduceras. Åtgärden ökar barnets delaktighet och minskar risken för att barnet ska känna sig maktlöst.

Åtgärden kräver att handläggande socialsekreterare pratar med föräldrarna om barnet och barnets behov samt, med vårdnadshavares samtycke, så långt som möjligt talar med och informerar barnet om situationen och vad som ska hända. Barnets synpunkter och tankar ska bli lyssnade på.

Konsekvenser för verksamhet och medarbetare

Uppföljningen visar sammantaget att nödbiståndsrutinen medfört en ökad arbetsbelastning och stress i knappt hälften av de berörda verksamheterna. Detta framförallt till följd av den ökade administration och uppföljning som följer av rutinens korta beslutsperioder. Arbetsbelastningen har dock inte ökat i den omfattning som man inför implementeringen befarade att den skulle göra.

Samtidigt som rutinen medfört en ökad arbetsbelastning har den även medfört positiva konsekvenser för medarbetarna. Genom den ökade tydlighet kring rättspraxis och riktlinjer som följer av rutinen bedöms den ha underlättat för socialsekreterarna och gjort dem tryggare i sin myndighetsutövning. Samtliga verksamheter som inför införandet av rutinen identifierade risker för medarbetarnas arbetsmiljö har genomfört en rad åtgärder för att reducera riskerna. Dessa åtgärder har haft en god effekt. Personalomsättning och utsattheten för hot och våld har inte ökat till följd av nödbiståndsrutinen.

Förvaltningens bedömning

Förvaltningens bedömning är att nödbiståndsrutinen i stort uppfyller sitt syfte.

Uppföljningen visar att det arbets sätt som följer av nödbiståndsrutinen bidrar till att stödja den enskildes ansvar för att ordna boende på egen hand. Nödbiståndsrutinen har bidragit till att fler hushåll, både med och utan barn, löst sitt boende på egen hand. Detta genom tydligare krav på eget ansvar och ett ökat stöd i att söka bostad på egen hand i form av förstärkt boendecoachning.

Boendecoachning innebär att hushållen får information och praktisk hjälp att söka bostad. För barnfamiljerna bidrar detta till att stärka föräldrarnas resurser att hitta en bostad på egen hand vilket är positivt ur ett barnperspektiv och bidrar till barnets bästa. Rutinen har även bidragit till att korta placeringstiderna vilket innebär att barnfamiljerna snabbare kommer ut i eget boende, något som också är positivt ur ett barnperspektiv. Den täta uppföljning som följer av rutinen har medfört att eventuella svårigheter och stödbehov tidigare kan identifieras vilket också det är positivt för barnen. Rutinen bedöms dock påverka barnens situation negativt på kort sikt genom ökad stress och oro, brist på stabilitet i boendet, risk för lång resväg till skola/förskola och risk för att möjligheten till en aktiv fritid och sociala relationer påverkas negativt. Detta gäller framförallt för barnen i de familjer vars nödbistånd verkställs genom utbetalning av schablonbelopp. Förvaltningens bedömning är därför att de kompensatoriska åtgärder för barnens bästa som lyfts fram i uppföljningen bör övervägas för att underlätta för barnfamiljer att själva lösa sin boendesituation och för att tiden i tillfälligt boende ska bli så bra som möjlig för barnen.

Förvaltningen bedömer även att rutinen stärker rättssäkerheten i handläggningen och likabehandlingen i ärenden om nödbistånd till boende samt bidrar till minskade kostnader för stadsdelsnämnderna.

Rapporten pekar också på några rekommendationer för fortsatt utveckling av arbetet med nödbistånd till boende. Dessa är bland annat; att överväga att genomföra de åtgärder som föreslås för att förbättra situationen för barnfamiljerna, att säkra resurser för fortsatt boendecoachning och att fortsätta det gemensamma metodarbetet för ökad likabehandling och rättssäkerhet. Sektorcheferna för Göteborgs Stads Individ- och familjeomsorg kommer nu att gå igenom de rekommendationer som lyfts fram i rapporten för att se hur dessa kan omhändertas i det fortsatta arbetet.

När det gäller rekommendationen om att säkerställa personalresurser och resurser för fortsatt boendecoachning inför 2020 är förvaltningens bedömning att rekommendationen behöver omhändertas inom projektorganisationen för ny nämndorganisation.

Då rutinen har införts succesivt från och med maj 2019 och är fullt införd i samtliga stadsdelsförvaltningar från och med november har det dock fortfarande gått för kort tid för att man ska kunna dra några säkra slutsatser om nödbiståndsrutinens effekter och konsekvenser på längre sikt. Förvaltningen bedömer att stadsdelsnämnderna fortsatt bör följa upp nödbiståndsrutinens effekter och konsekvenser.

Stadsdelsförvaltning Örgryte-Härlanda

Annika Ljung
Tf. Stadsdelsdirektör

Karen Alvstad
Områdeschef